

**ความคิดเห็นของครูที่มีต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา
ในเขตอำเภอบางไทร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2**

ประภาพรณ พงษ์เวียง*

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของครูที่มีต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ในเขตอำเภอบางไทร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ในเขตอำเภอบางไทร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 โดยจำแนกตามเพศ และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนในโรงเรียน เขตอำเภอบางไทร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ปีการศึกษา 2559 จำนวน 210 คน การเลือกกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา โดยใช้วิธีสุ่มอย่างง่าย จำนวน 136 คน โดยใช้ตารางของ Krejcie และ Morgan

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล สามารถสรุปเป็นข้อๆ ได้ดังนี้ 1. สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จากกลุ่มตัวอย่าง 136 คน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง 93 คน คิดเป็นร้อยละ 68.40 โดยมีครูที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน 1-10 ปี มีจำนวน 54 คน คิดเป็นร้อยละ 39.70 ครูที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน 11-20 ปี มีจำนวน 46 คนคิดเป็นร้อยละ 33.80 และครูที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน มากกว่า 20 ปีมีจำนวน 36 คนคิดเป็นร้อยละ 26.50 ตามลำดับ 2. จากการศึกษาความคิดเห็นของครูที่มีต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ในเขตอำเภอบางไทร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 จากกลุ่มตัวอย่าง 136 คน พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงตามลำดับ 3 ลำดับแรก ได้แก่ 1. ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย ($\bar{X}=4.41$; S.D.= .40) 2. ด้านการพัฒนาครู ($\bar{X}=4.36$; S.D.= .36) และ 3. ด้านการส่งเสริมบรรยากาศ วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ($\bar{X}=4.33$; S.D.= .42) 3. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนเขตอำเภอบางไทร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้าน ไม่มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 4. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ในโรงเรียนเขตอำเภอบางไทร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 โดยภาพรวม และรายด้าน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

*สาขาวิชาการบริหารสถานศึกษา

*ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา

บทนำ

งานวิชาการเป็นหัวใจของโรงเรียนหรือสถาบันการศึกษา ส่วนงานด้านอื่น ๆ เป็นองค์ประกอบที่จะทำให้สถาบันดำเนินไปด้วยความราบรื่นเท่านั้น ผู้บริหารการศึกษาทุกคนควรจะได้รับผิดชอบเป็นผู้นำของครูในด้านวิชาการเป็นอันดับแรก เพราะหน้าที่ของโรงเรียนหรือสถาบันการศึกษาทุกแห่ง คือ การให้ความรู้แก่นักเรียนในด้านวิชาการ โดยการทำงานร่วมกับครู กระตุ้นเตือนครูให้คำแนะนำครู และประสานงานให้ครูทุกคนทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพในการสอน งานวิชาการเป็นงานหลักของการบริหารสถานศึกษา ไม่ว่าจะสถานศึกษาจะเป็นประเภทใด มาตรฐานและคุณภาพของสถานศึกษาจะพิจารณาได้จากผลงานด้านวิชาการ เนื่องจากงานวิชาการเกี่ยวข้องกับหลักสูตร การจัดโปรแกรมการศึกษา และการจัดการเรียนการสอน ซึ่งเป็นหัวใจของสถานศึกษาซึ่งอาจจะเกี่ยวข้องทางตรงหรือทางอ้อม ก็อยู่ที่ลักษณะของงานนั้น (จิรวิทย์ มั่นคงวัฒนะ, 2555) ดังนั้น ผู้บริหารการศึกษาจึงควรให้ความสำคัญกับงานวิชาการของสถานศึกษาเป็นสำคัญ เนื่องจากงานวิชาการส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาของนักเรียน และมีส่วนสำคัญในการบริหารงานในสถานศึกษา ซึ่งหากสถานศึกษาใดขาดการบริหารงานด้านวิชาการแล้ว ก็ย่อมส่งผลให้โรงเรียนนั้น ขาดประสิทธิภาพ และขาดความน่าเชื่อถือ ไม่เป็นที่ยอมรับในสังคมอีกด้วย

การเป็นผู้นำจะต้องมีความรู้ (knowledge) หมายถึง องค์แห่งความรู้ในการเป็นผู้นำ ความรู้ในงานที่ทำและสามารถทำงานร่วมกันเป็นทีม มีแนวคิด (concept) มุมมองในการบริหาร ที่ถูกต้องฝึกฝนความเป็นผู้นำ (leadership) สามัญวิสัยของผู้นำที่จำเป็นจะต้องมีคือการสร้างภาพพจน์ที่ดีและถูกต้องเป็นสิ่งสำคัญในการดำเนินการบริหารทำงานอย่างทุ่มเท และจริงจังควบคุมอารมณ์ได้ให้ความสำคัญในการสื่อความหมายทั้งภาษาพูดภาษาเขียนได้อย่างชัดเจน คาดการณ์ปัญหาที่เกิดขึ้นหาแนวทางจัดปัญหา และเป็นกัลยาณมิตรกับทุกคน (รุ่ง แก้วแดง, 2542 อ้างถึงใน เสาวณี ศรีพุทธรัตน์, 2547)

การบริหารงานวิชาการเป็นงานที่สำคัญ สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา เนื่องจากการบริหารงานวิชาการเกี่ยวข้องกับบริหารงานในสถานศึกษา รวมถึงการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนของนักเรียน ซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายหลักของสถานศึกษา เป็นสิ่งบ่งชี้ความสำเร็จ ความสามารถของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารวิชาการของสถานศึกษานั้นๆ ถ้ามองในด้านกระบวนการดำเนินงานแล้วเป็นกระบวนการบริหารกิจกรรมทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงการเรียนการสอนให้ดีขึ้น ตั้งแต่การกำหนดนโยบายการวางแผนการปรับปรุงการเรียนการสอน และประเมินผลการสอน เพื่อให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรและจุดมุ่งหมายของการศึกษาเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน (ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์, 2553) ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องให้ความใส่ใจ รวมถึงให้ความสำคัญกับการบริหารงานวิชาการ ด้วยการนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผล รวมถึงการพัฒนาครูผู้สอน และนักเรียนอยู่เสมอ เพราะการดำเนินงานวิชาการในโรงเรียนนั้น จะมีผลต่อการพัฒนาคุณภาพของนักเรียน รวมทั้งเป็นการบ่งชี้คุณภาพภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาอีกด้วย

ผู้บริหารโรงเรียนจึงเป็นคนที่สำคัญที่สุดในโรงเรียนที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการสอนของครูที่มีอิทธิพลต่อระดับความสำเร็จที่สูงของนักเรียนและมีอิทธิพลต่อระดับประสิทธิภาพของการดำเนินงานของโรงเรียน ถ้าโรงเรียนต้องการจะเป็นโรงเรียนที่มีประสิทธิผล ผู้บริหารโรงเรียนต้องเป็นผู้มีภาวะผู้นำทางวิชาการ (Findley and Findley, 1992 อ้างใน Chell, 1999) ภารกิจของผู้บริหารโรงเรียนที่สำคัญคือ ต้องมุ่งเน้นที่กิจกรรมที่จะนำไปสู่ความสำเร็จอย่างสูงของนักเรียน ถ้ามีเป้าหมายที่จะทำโรงเรียนให้มีประสิทธิผลก็ต้องหาแนวทางเพื่อนำมาใช้ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน (Hughes and Ubben, 1989) การเรียนรู้ของนักเรียน การสอนที่มีคุณภาพ และการจัดองค์การที่เอื้อต่อการเรียนรู้เป็นเรื่องที่สัมพันธ์กัน ผู้บริหารโรงเรียนจึงต้องมีภาวะผู้นำทางวิชาการ เพื่อดำเนินการให้นักเรียนมีความก้าวหน้าทางการเรียน (Dimmock and Walker, 2005) ภาวะผู้นำทางวิชาการจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ผู้บริหารโรงเรียนต้องมีและต้องดำเนินการพัฒนาให้กับผู้บริหารโรงเรียน (ชัยรัตน์ หลายวัชรกุล, 2547)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มาตรา 9 การจัดระบบ โครงสร้าง และกระบวนการจัดการศึกษา ให้ยึดหลักดังนี้ (1) มีเอกภาพด้านนโยบาย และมีความหลากหลายในการปฏิบัติ (2) มีการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (3) มีการกำหนดมาตรฐานการศึกษา และจัดระบบประกันคุณภาพการศึกษาทุกระดับและประเภทการศึกษา (4) มีหลักการส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา และการพัฒนาครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง (5) ระดมทรัพยากรจากแหล่งต่าง ๆ มาใช้ในการจัดการศึกษา (6) การมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กร ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น มาตรา 39 [11] ให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไปไปยังคณะกรรมการ และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรงหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจดังกล่าว ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ, 2542) ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษา ควรให้ความสำคัญกับการพัฒนางานวิชาการอย่างยิ่ง เนื่องจากงานวิชาการส่งผลต่อการบริหารงานหลายด้าน รวมทั้งเป็นการจัดระบบ โครงสร้าง และกระบวนการจัดการศึกษาในสถานศึกษา ซึ่งเป็นหน้าที่สำคัญของผู้บริหารสถานศึกษา ที่จะขับเคลื่อน และพัฒนางานวิชาการในสถานศึกษาให้ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งงานวิชาการยังเป็นภารกิจหลักของผู้บริหารสถานศึกษาที่ต้องทำการพัฒนา ส่งเสริม สนับสนุน คณะครู และนักเรียนในสถานศึกษา ให้ได้รับการพัฒนาที่มีคุณภาพอีกด้วย

จากปัญหาจึงต้องการศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของครูที่มีต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ในเขตอำเภอบางไทร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 เพื่อนำผลการวิจัยที่พบมาแก้ปัญหาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา การวิจัยในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์การวิจัย 2 ประการ คือ 1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของครูที่มีต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ในเขตอำเภอบางไทร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

พระนครศรีอยุธยา เขต 2 2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ในเขตอำเภอบางไทร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

พระนครศรีอยุธยา เขต 2 โดยจำแนกตามเพศ และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของครูที่มีต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ในเขตอำเภอบางไทร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2

2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ในเขตอำเภอบางไทร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 โดยจำแนกตามเพศ และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน

ขอบเขตการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูผู้สอนในโรงเรียน เขตอำเภอบางไทร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ปีการศึกษา 2559 จำนวน 210 คน การเลือกกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา โดยใช้วิธีสุ่มอย่างง่าย จำนวน 136 คน โดยใช้ตารางของ Krejcie และ Morgan

2. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

ตัวแปรต้น ได้แก่ สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ และประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน

ตัวแปรตาม คือ ความคิดเห็นของครูที่มีต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ในเขตอำเภอบางไทร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 ประกอบด้วย 6 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย
2. ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร
3. ด้านการบริหารจัดการการเรียนการสอน
4. ด้านการนิเทศการศึกษา
5. ด้านการพัฒนาครู
6. ด้านการส่งเสริมบรรยากาศ วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามที่ผ่านการทดสอบหาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง Index of Congruence (IOC) และค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .965 โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน 1. ข้อมูลส่วนบุคคล 2. เนื้อหาที่ทำวิจัย 3. ข้อเสนอแนะ (คำถามปลายเปิด)

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่หาค่าร้อยละ
2. ข้อมูลเกี่ยวกับ ความคิดเห็นของครูที่มีต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ การหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
3. เปรียบเทียบ ความคิดเห็นของครูที่มีต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามเพศ โดยใช้ค่า t-test
4. เปรียบเทียบ ความคิดเห็นของครูที่มีต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน ใช้การวิเคราะห์หาค่าความแปรปรวนทางเดียว (One Way Analysis of Variance) หากมีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจะเปรียบเทียบค่าคะแนนเป็นรายคู่ ตามวิธีของเชฟเฟ้ (Scheffe's Post hot Comparison)

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล สามารถสรุปเป็นข้อๆ ได้ดังนี้

1. สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จากกลุ่มตัวอย่าง 136 คน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง 93 คน คิดเป็นร้อยละ 68.40 โดยมีครูที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน 1-10 ปี มีจำนวน 54 คน คิดเป็นร้อยละ 39.70 ครูที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน 11-20ปี มีจำนวน 46 คนคิดเป็นร้อยละ 33.80 และครูที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน มากกว่า 20 ปีมีจำนวน 36 คนคิดเป็นร้อยละ 26.50 ตามลำดับ
2. จากการศึกษาคำคิดเห็นของครูที่มีต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ในเขตอำเภอบางไทร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 จากกลุ่มตัวอย่าง 136 คน พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับ มาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงตามลำดับ 3 ลำดับแรก ได้แก่ 1.ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย ($\bar{X}=4.41$; S.D.= .40) 2.ด้านการพัฒนาครู ($\bar{X}=4.36$; S.D.= .36) และ 3.ด้านการส่งเสริมบรรยากาศ วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ($\bar{X}=4.33$; S.D.= .42)
3. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนเขตอำเภอบางไทร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้านไม่มีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05
4. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ในโรงเรียนเขตอำเภอบางไทร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 โดยภาพรวม และรายด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัย เรื่อง ความคิดเห็นของครูที่มีต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ในเขตอำเภอบางไทร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 พบว่า ประเด็นที่น่าสนใจควรนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. การแสดงความคิดเห็นของครูที่มีต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปฐม ปริบูรณ์งกูร เมื่อพิจารณารายด้านมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยความคิดเห็นในด้านที่ 1 การกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย ($\bar{X}=4.41$; S.D.= .40) มากที่สุด รองลงมาคือ ด้านที่ 2 การพัฒนาครู ($\bar{X}=4.36$; S.D.= .36) และอันดับสุดท้าย คือ ด้านที่ 4 การนิเทศการศึกษา ($\bar{X}=4.33$; S.D.= .42) เนื่องจาก ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมีภาวะผู้นำทางวิชาการ เพื่อให้การบริหารงานวิชาการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปฐม ปริบูรณ์งกูร (2553 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 2

ผลการวิจัย พบว่า การบริหารงานวิชาการ เป็นงานสำคัญที่ผู้บริหารสถานศึกษาต้องให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งอภิปรายในแต่ละด้าน ได้ดังนี้

ด้านที่ 1 การกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย โดยภาพรวมและรายชื่อ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก แสดงว่าเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงตามลำดับ 3 ลำดับแรก ได้แก่ ข้อที่ 1 ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมายของสถานศึกษา ($\bar{X}=4.56$; S.D.= .58) ข้อที่ 3 ผู้บริหารสถานศึกษา กำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมายที่สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา ($\bar{X}=4.44$; S.D.= .64) และ ข้อที่ 7 ผู้บริหารสถานศึกษาวางวิสัยทัศน์ เป้าหมาย เพื่อการพัฒนานักเรียน ($\bar{X}=4.44$; S.D.= .71) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมีภาวะผู้นำด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมายของสถานศึกษา เพื่อเป็นแบบแผนในการพัฒนางานวิชาการของสถานศึกษา อีกทั้งการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมายที่สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา เพื่อให้การพัฒนางานวิชาการสัมพันธ์กับการบริหารงานด้านอื่นๆ ในสถานศึกษาอีกด้วย และผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีการวางวิสัยทัศน์ เป้าหมาย เพื่อการพัฒนานักเรียน เพราะนักเรียนคือหัวใจสำคัญของการพัฒนางานวิชาการ ผู้บริหารสถานศึกษาจึงจำเป็นที่จะต้องให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศศิธร บุตรเมือง และวลัยพร ศิริภิรมย์ (2555 : บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครู ในโรงเรียน กลุ่มสาครบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร

ด้านที่ 2 การบริหารจัดการหลักสูตร โดยภาพรวมและรายข้อ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก แสดงว่า เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงตามลำดับ 3 ลำดับแรก ได้แก่ ข้อที่ 6 ผู้บริหารสถานศึกษาติดตามหลักสูตรไปใช้อย่างต่อเนื่อง ($\bar{X}=4.38$; S.D.= .68) ข้อที่ 2 ผู้บริหารสถานศึกษาบริหารจัดการหลักสูตรที่เป็นมาตรฐาน ($\bar{X}=4.32$; S.D.= .67) และ ข้อที่ 5 ผู้บริหารสถานศึกษานำการบริหารจัดการหลักสูตรมาปรับใช้ในสถานศึกษาจริง ($\bar{X}=4.32$; S.D.= .70) ทั้งนี้เป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องติดตามตรวจสอบการนำหลักสูตรไปใช้ในสถานศึกษา ซึ่งต้องมีการนำไปใช้อย่างจริงจัง และต่อเนื่อง เพื่อให้การบริหารงานวิชาการมีประสิทธิภาพ รวมถึงผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีการบริหารจัดการหลักสูตรที่เป็นมาตรฐาน เพื่อให้การบริหารงานทางวิชาการเป็นไปอย่างมีมาตรฐาน มีคุณภาพ และผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการนำการบริหารจัดการหลักสูตรนั้นมาปรับใช้ในสถานศึกษาของตน เมื่อมีการนำหลักสูตรมาใช้ในสถานศึกษาจริง ก็ย่อมทำให้การบริหารงานทางวิชาการมีประสานครงาน การลงมือที่เป็นแบบแผน ซึ่งย่อมทำให้การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษามีประสิทธิภาพอีกด้วย สอดคล้องกับงานวิจัยของ วารินทร์ ทองหมู(2558 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา อำเภอวังสะพุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การประถมศึกษาเลย เขต 2

ด้านที่ 3 การบริหารจัดการการเรียนการสอน โดยภาพรวมและรายข้อ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก แสดงว่า เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงตามลำดับ 3 ลำดับแรก ได้แก่ ข้อที่ 1 ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำด้านการบริหารจัดการการเรียนการสอนในสถานศึกษา ($\bar{X}=4.43$; S.D.= .70) ข้อที่ 2 ผู้บริหารสถานศึกษาบริหารจัดการการเรียนการสอนร่วมกับคณะครู ($\bar{X}=4.38$; S.D.= .61) และ ข้อที่ 3 ผู้บริหารสถานศึกษาบริหารจัดการการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา ($\bar{X}=4.35$; S.D.= .66) ทั้งนี้เป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมีภาวะผู้นำ ในด้านการบริหารจัดการการเรียนการสอนในสถานศึกษา เพราะผู้บริหารสถานศึกษานั้นเป็นบุคคลสำคัญในการขับเคลื่อนงานวิชาการในสถานศึกษา ฉะนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมีภาวะผู้นำทางวิชาการเป็นอย่างยิ่ง เพื่อการบริหารจัดการการเรียนการสอนในสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพ รวมถึงผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการวางแผนร่วมประชุม รับฟังความคิดเห็นของคณะครูในการบริหารจัดการการเรียนการสอน เพื่อให้การบริหารงานมีประสิทธิภาพ และผู้บริหารสถานศึกษาบริหารควรจัดให้มีการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาของตนด้วย เพื่อให้การจัดการเรียนการสอน ตรงกับความต้องการของนักเรียน รวมถึงชุมชน นำจุดเด่นในสถานศึกษามาปรับใช้ในการเรียนการสอน ซึ่งจะทำให้การบริหารจัดการการเรียนการสอนเป็นไปในทิศทางที่ดี สอดคล้องกับงานวิจัยของ ประเสริฐ เนียมแก้ว และคณะ (2556:บทคัดย่อ) ที่ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา ประถมศึกษานครศรีธรรมราช

ด้านที่ 4 การนิเทศการศึกษา โดยภาพรวมและรายข้อ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากแสดงว่า เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงตามลำดับ 3 ลำดับแรก ได้แก่ ข้อที่ 5 ผู้บริหารสถานศึกษาสร้างขวัญและกำลังใจให้กับคณะครูในการนิเทศการศึกษา ($\bar{X}=4.32$; S.D.= .67) ข้อที่ 6 ผู้บริหารสถานศึกษาประเมินผลการนิเทศการศึกษา ($\bar{X}=4.32$; S.D.= .67) และ ข้อที่ 4 ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมการจัดการนิเทศภายในสถานศึกษา ($\bar{X}=4.30$; S.D.= .66) ทั้งนี้เป็นเพราะ การนิเทศการศึกษาเป็นอีกหน้าที่สำคัญของผู้บริหารสถานศึกษา ฉะนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีการสร้างขวัญและกำลังใจให้กับคณะครูในการนิเทศการศึกษาเพื่อเป็นการกระตุ้นให้คณะครูปฏิบัติงานที่มีคุณภาพมากยิ่งขึ้นอีกด้วย อีกทั้งเมื่อผู้บริหารสถานศึกษาดำเนินการนิเทศเสร็จสิ้นแล้ว ก็ควรมีการประเมินผลการนิเทศการศึกษา เพื่อให้คณะครูได้มีการนำไปพัฒนา ปรับปรุงในการทำงานได้อีกด้วย และ ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดให้มีการส่งเสริมการจัดการนิเทศภายในสถานศึกษา เพื่อเป็นการเสริมแรงในการทำงานของคณะครู ให้นำศักยภาพของตนมาใช้ในการทำงานอีกด้วย สอดคล้องกับงานวิจัยของ ประเสริฐ เนียมแก้ว และคณะ (2556:บทคัดย่อ) ที่ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครศรีธรรมราช

ด้านที่ 5 การพัฒนาครู โดยภาพรวมและรายข้อ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก แสดงว่า เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงตามลำดับ 3 ลำดับแรก ได้แก่ ข้อที่ 1 ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำด้านการพัฒนาครู ($\bar{X}=4.40$; S.D.= .67) ข้อที่ 4 ผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญกับการพัฒนาครู ($\bar{X}=4.39$; S.D.= .62) และ ข้อที่ 5 ผู้บริหารสถานศึกษาวางแผนการพัฒนาครูอย่างเป็นระบบ ($\bar{X}=4.39$; S.D.= .65) ทั้งนี้เป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาครู เนื่องจากครูก็เป็นอีกกำลังสำคัญในการพัฒนางานวิชาการให้มีคุณภาพ ฉะนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีความภาวะผู้นำด้านการพัฒนาครูรวมถึงต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาครูเป็นอย่างยิ่ง และมีการวางแผนการพัฒนาครูอย่างเป็นระบบ เพื่อให้การพัฒนางานวิชาการในสถานศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของวารินทร์ ทองหมู่ (2558 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา อำเภอวังสะพุง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การประถมศึกษาเลย เขต 2

ด้านที่ 6 การส่งเสริมบรรยากาศ วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ โดยภาพรวมและรายข้อ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก แสดงว่า เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงตามลำดับ 3 ลำดับแรก ได้แก่ ข้อที่ 2 ผู้บริหารสถานศึกษาจัดการส่งเสริมบรรยากาศ วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ภายในสถานศึกษา ($\bar{X}=4.40$; S.D.= .64) ข้อที่ 1 ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นมีภาวะผู้นำด้านการส่งเสริมบรรยากาศ วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ($\bar{X}=4.38$; S.D.= .67) และ ข้อที่ 3 ผู้บริหารสถานศึกษาวางแผนการจัดการบรรยากาศ วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ภายในสถานศึกษา ($\bar{X}=4.36$; S.D.= .65) ทั้งนี้เป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดให้มีการส่งเสริมบรรยากาศ วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ภายในสถานศึกษาของตน เพราะเป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่ส่งผลให้นักเรียน

เกิดการเรียนรู้ได้ รวมถึงจะต้องมีภาวะผู้นำด้านกาส่งเสริมบรรยากาศ วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้อีกด้วย ซึ่งหากผู้บริหารสถานศึกษาขาดภาวะผู้นำ ย่อมทำให้สถานศึกษาไม่มีบรรยากาศในการเรียนรู้ ฉะนั้นภาวะผู้เป็นจึงเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่ง และผู้บริหารสถานศึกษาต้องให้ความสำคัญในวางแผนการจัดการบรรยากาศ วัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ภายในสถานศึกษาร่วมกับคณะครู เพื่อให้สถานศึกษามีบรรยากาศในการเรียนรู้ที่หลากหลายและมีคุณภาพด้วย สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศศิธร บุตรเมือง และวลัยพร ศิริภิมย์ (2555 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาได้ศึกษาพฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครูในโรงเรียน กลุ่มสาครบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร

2.จากผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในเขตอำเภอบางไทร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 จำแนกตามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่าโดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.05 และรายด้าน ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ 0.05 และรายด้าน ครูที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา แตกต่างกัน อาจสืบเนื่องมาจาก ครูที่มีเพศแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ที่แตกต่างกัน เพราะไม่ว่าจะเป็นครูเพศหญิง หรือเพศชาย มีสิทธิเสรีภาพ และโอกาสในการแสวงหาความรู้เท่าเทียมกัน จึงส่งผลให้ครูที่มีเพศต่างกันมีความรู้ความเข้าใจในการมีภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาได้เท่าเทียมกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ นารินทร์ เดชสะท้าน (2557 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมและหลายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกตามระดับการศึกษา พบว่าไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.ผลจากการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในเขตอำเภอบางไทร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน พบว่า โดยภาพรวม และรายด้าน ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 อาจสืบเนื่องมาจาก ครูที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานในสถานศึกษาที่ต่างกัน ย่อมมีความรู้ และความเข้าใจต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นอย่างดีอยู่แล้ว จึงทำให้ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาไม่มีความแตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปฐม ปรีปนังกูร (2553 : บทคัดย่อ) ที่กล่าวว่า ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นราธิวาส เขต 2 ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 2 จำแนกตามวุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาดสถานศึกษา ในภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการสนับสนุนจัดการเรียนการสอนให้มีการจัดทำสื่อการสอนในรูปแบบต่างๆ ให้มีความทันสมัยและดึงดูดใจนักเรียน เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนให้นักเรียนสนใจในบทเรียนมากยิ่งขึ้น และควรสนับสนุนให้ครูมีการพัฒนาสื่อและนวัตกรรมทางการศึกษาเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน ให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย และเป็นการกระตุ้นการเรียนรู้ให้กับนักเรียนอีกด้วย

1.2 ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการร่วมมือกับคณะกรรมการสถานศึกษา ชุมชน คณะครู ผู้ปกครอง และผู้แทนนักเรียน ในการกำหนดวิสัยทัศน์และเป้าหมายของสถานศึกษา ให้มีความทันสมัย เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่หลากหลาย และตรงกับความต้องการของชุมชน

1.3 ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดให้มีการร่วมมือกันในการพัฒนาบริหารจัดการหลักสูตรของสถานศึกษาให้ครอบคลุมกับหลักสูตรแกนกลาง รวมทั้งตรงกับความต้องการของชุมชน และควรมีการพัฒนาหลักสูตรให้มีความทันสมัยกับโลกในยุคปัจจุบัน

1.4 ผู้บริหารสถานศึกษาควรสนับสนุนให้มีการนิเทศการศึกษาอย่างสม่ำเสมอ และนำผลการนิเทศเข้าหารือในที่ประชุม เพื่อหาแนวทางพัฒนา ปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีการพัฒนาที่มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น และผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการชื่นชม ให้กำลังใจคณะครูในการปฏิบัติงาน เพื่อกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาที่ดียิ่งขึ้นไป

1.5 ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการส่งเสริม สนับสนุนให้คณะครู ได้รับการพัฒนาทางวิชาการอยู่เสมอ เพื่อนำผลการพัฒนามาปรับใช้ในการเรียนการสอน

1.6 ผู้บริหารสถานศึกษาควรนำชุมชน ผู้ปกครองให้มีส่วนร่วมในการพัฒนา ปรับปรุง และสร้างบรรยากาศ วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ให้กับนักเรียน ทำให้ชุมชน ผู้ปกครอง และโรงเรียนมีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียน เกิดการเรียนรู้ภายในโรงเรียน เป็นโรงเรียนแห่งการเรียนรู้ ทำให้งานวิชาการในโรงเรียนได้รับการพัฒนามากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาจากโรงเรียนที่มีผลงานทางด้านวิชาการดีเด่น เช่น โรงเรียนในฝัน หรือโรงเรียนพระราชทาน เป็นต้น เพื่อพัฒนาการบริหารงานวิชาการ และหาแนวทางที่หลากหลายในการบริหารจัดการงานวิชาการ ให้มีคุณภาพ

2. ควรมีศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ที่ส่งผลต่อการพัฒนาสถานศึกษา และสร้างมาตรฐานการบริหารด้านวิชาการ เพื่อนำไปใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาในการต่อไป

เอกสารอ้างอิง

จอมพงศ์ มงคลวนิช.(2554). การบริหารองค์การและบุคลากรทางการศึกษา. กรุงเทพฯ

: บริษัทเอ็น วาย พีลิม จำกัด.

เฉลิมพล ประเสริฐสังข์.(2556) ทฤษฎีภาวะผู้นำทางวิชาการ **Instructional Leadership**

ค้นจาก <https://www.gotoknow.org/posts/538526>

ทองใบ สุดซารี. (2544). ภาวะผู้นำและการจูงใจ. พิมพ์ครั้งที่ 2. อุบลราชธานี

: สถาบันราชภัฏ อุบลราชธานี.

ธีระ รุญเจริญ. (2545). การบริหารเพื่อการปฏิรูปการเรียนรู้. กรุงเทพฯ: ข้าวฟ่าง.

นารินทร์ เดชสะท้าน. (2557). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3. วิทยการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬสินธุ์

ปฐม ปรีปนังกูร. (2553). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา

ตามทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานราธิวาส เขต 2.

วิทยการบริหารการศึกษา.มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ประเสริฐ เนียมแก้ว และคณะ.(2556). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครศรีธรรมราช .วิทยการบริหารการศึกษา.

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

วาริรัตน์ ทองหมู่ .(2558).ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา อำเภอวังสะพุง

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การประถมศึกษาเลย เขต 2 .วิทยการบริหารการศึกษา.

มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

ศศิธร บุตรเมือง และวลัยพร ศิริภิรมย์. (2555). พฤติกรรมภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร

สถานศึกษาตามการรับรู้ของครูในโรงเรียน กลุ่มสาครบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร. วิทยการบริหารการศึกษา.จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ศิริวรรณ เสรีรัตน์และคณะ. (2545). ทฤษฎีองค์การฉบับมาตรฐาน. กรุงเทพฯ ฯ

: บริษัทธรรมสาร จำกัด